

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне і практичне значення результатів дисертації
Гулько Любов Олександрівни **«Професійна підготовка магістрів іноземної
мови та прикладної лінгвістики у вищих навчальних закладах КНР»**,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії
у галузі 01 Освіта / педагогіка зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність теми дослідження. Запровадження стандартів якості вищої педагогічної освіти пов'язане з якісними змінами у підготовці фахівців на різних освітніх рівнях, насамперед магістрів, які мають виконувати у сучасному суспільстві соціокультурну місію збагачення наукових знань, збільшення потенціалу людського капіталу з метою сталого розвитку відповідної країни. Не є винятком і сфера інтердисциплінарної філологічної науки й освіти, що покликана зберігати, примножувати і розвивати культурні цінності, традиції, мовну культуру тощо. Тому виникає необхідність вивчення й імплементації кращих взірців підготовки педагогічних кадрів філологічного фаху, спродукованих у закладах вищої освіти зарубіжних країн, та узагальнення прогресивних ідей з метою їх дисемінації в сучасній освітній практиці України.

Викладачі-філологи, лінгвісти-практики, перекладачі-білінгвісти, які здобувають кваліфікацію на магістерському рівні, мають володіти широким спектром фахових компетентностей, професійних якостей, що детерміновано розвитком міжнародної співпраці, продукуванням інноваційних технологій обробки лінгвістичних ресурсів, тенденцією цифровізації результатів наукової й освітньої діяльності. Українське суспільство потребує висококваліфікованих фахівців філологічного фаху з метою забезпечення кадрового потенціалу у налагодженні міжнародної співпраці, виконання функцій щодо створення віртуальних лінгвістичних баз, забезпечення цифровізації документування у різних сферах, створення якісного інформаційного контенту у різних галузях економіки. З метою економічного розвитку держави, створення можливостей

для збалансованого фінансового, інтелектуального розвитку конкурентоспроможного фахівця доцільно вивчати прогресивний інноваційний досвід підготовки магістрів іноземної філології і прикладної лінгвістики Китайській Народній Республіці, що дозволить використати цінні ідеї в організації навчальної, науково-дослідницької, практичної діяльності магістрантів відповідного фаху.

В Україні відбувається процес реформування змісту, форм і методів підготовки фахівців на магістерському рівні, оновлення ресурсного навчального контенту у закладах вищої педагогічної освіти, у класичних університетах. Відповідні зміни здійснюються у підготовці майбутніх філологів згідно із затвердженим Міністерством освіти і науки України у 2019 р. Стандартом вищої освіти магістра зі спеціальності 035 Філологія у галузі 03 «Гуманітарні науки». Зміни пріоритетів підготовки сучасного філолога окреслено у документах: Законах України «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014), Концепції розвитку педагогічної освіти в Україні (2018), Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки (2013), Концепції розвитку англійської мови в університетах (2019), Рамковій програмі ЄС щодо оновлених ключових компетентностей (2018), та ін. У них відзначається необхідність підготовки фахівців на компетентнісних засадах, підвищення якості змісту навчання, спрямованість на формування і розвиток фахових компетентностей на основі національного і зарубіжного досвіду. Відповідно імплементація цінних ідей, надбань освітньої практики зарубіжних країн уможливають підвищення якості професійної підготовки фахівців в Україні.

Китай вирізняється фундаментальністю націєзберігаючих засад підготовки фахівців у закладах вищої освіти, високим рівнем розвитку людського потенціалу, що сприяло входженню країни до рейтингу найбільш швидкозростаючих, економічно розвинених країн світу. На ринку праці потреба у підготовці фахівців з іноземної мови та прикладної лінгвістики щороку зростає (нині є необхідність у 120 млн. фахівців відповідного фаху).

Таким чином, соціальне замовлення на фахівців з іноземної мови і прикладної лінгвістики, соціокультурна й економічна потреба у формуванні високопрофесійних філологів – білінгвістів, перекладачів, прикладних лінгвістів, необхідність оновлення змісту, форм і методів підготовки магістрів філологічного фаху, потреба в імплементації конструктивного досвіду зарубіжних країн на магістерському рівні зумовлюють актуальність дисертаційного дослідження Гунько Любові Олександрівни «Професійна підготовка магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики у вищих навчальних закладах КНР». Дисертація демонструє результати дослідницького пошуку з проблеми вивчення специфіки професійної підготовки магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики у вищих навчальних закладах КНР та виокремлення прогресивних досягнень з метою творчого використання в закладах вищої освіти України.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів.

Достовірність одержаних результатів забезпечена шляхом студіювання значної джерельної бази (усього 322 найменувань, з них – 199 іноземними мовами), з поміж яких – документи міжнародних організацій з питань освіти (ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, PISA, OECD та ін.); законодавчі акти уряду КНР, чинна Конституція КНР, «Закон про вищу освіту КНР» (中华人民共和国高等教育法, 1998), Закон про державну мову та писемність від 1 січня 2001 року (中华人民共和国国家通用语言文字法, 2000), «Державний план реформи та розвитку освіти КНР на середній та довгий строк (2010 – 2020 рр.)» (国家中长期教育改革和发展规划纲要 (2010-2020年), 2010), Програма тринадцятого п'ятирічного плану національного економічного та соціального розвитку Китайської Народної Республіки (中华人民共和国国民经济和社会发展第十三个五年规划纲要, 2016); нормативні документи Міністерства освіти КНР, Відділу вищої освіти Міністерства освіти КНР; матеріали Статистичного відділу Міністерства

освіти КНР, Інституту прикладного мовознавства Міністерства освіти КНР, Державного комітету по роботі у сфері мови та писемності, Національного науково-дослідницького центру з іноземних мов та прикладної лінгвістики у КНР, Інституту прикладного мовознавства Міністерства освіти КНР; науково-методичні й інформаційно-аналітичні матеріали (навчальні плани, програми університетів КНР тощо); періодичні видання, лексикографічні праці, інтернет-ресурси.

Об'єктивність дослідницьких результатів досягнута завдяки комплексу використаних методів наукового пошуку, серед яких – *теоретичні* – аналіз і синтез для обґрунтування поняттєво-категоріального апарату наукового пошуку; індукція і дедукція – для вивчення зв'язків між базовими поняттями, їх ознаками й уточненнями нових дефініцій, окреслення завдань дослідження; герменевтичний аналіз – для характеристики особливостей китайської культури у контексті професійної підготовки магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики; історичний – для визначення основних етапів розвитку прикладної лінгвістики в Китаї; структурно-функціональний – для обґрунтування дидактичних засад професійної підготовки магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики; компаративно-педагогічний – для порівняння і виявлення подібних і відмінних підходів у професійній підготовці фахівців з іноземної мови та прикладної лінгвістики у китайському та українському досвіді; пошуковий – для формування узагальнених висновків, виявлення раціонального і практично ціннісного у наукових роботах з порівняльної педагогіки; прогностичний – для обґрунтування шляхів використання інноваційних ідей китайського досвіду у професійній підготовці магістрів з іноземної мови та прикладної лінгвістики в Україні; *емпіричні* – бесіда, дискусія, спостереження, обговорення під час майстер-класів та зустрічей з китайськими науковцями під час роботи здобувачки запрошуваним викладачем у Тяньцзиньському університеті іноземних мов (Китай, м. Тяньцзинь) та спільної роботи над перекладом книги «Сім років з життя Сі

Цзіньпіна в загоні освітянської молоді», семінарів та конференцій, участі в Інтернет-конференціях.

Достовірність обґрунтованих теоретичних положень та розроблених рекомендацій підтверджена у процесі впровадження результатів дослідження в освітній процес Тяньцзиньського педагогічного університету (КНР), Національного авіаційного університету (довідка №120103/1237 від 12.06.2020 р.) (Україна), ДВНЗ Донбаського державного педагогічного університету (довідка № 68-20-502 від 03.09.2020 р.) (Україна). Апробація основних положень дисертаційної роботи здійснювалась під час виступів на конференціях, семінарах міжнародного і всеукраїнського рівнів.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що *уперше* у вітчизняній педагогічній науці здійснено цілісне дослідження проблеми професійної підготовки магістрів іноземної філології та прикладної лінгвістики в КНР; простежено генезу й обґрунтовано авторську періодизацію становлення прикладної лінгвістики КНР з урахуванням специфіки підготовки магістрів відповідного фаху у межах шести періодів; розкрито *змістові* (гнучкість і варіативність освітніх програм, їхня диференціація за рівнем складності; стандартизація і трансформація змісту освіти на засадах компетентнісного підходу, професіоналізація, предметна спеціалізація та міждисциплінарність змісту навчання; широкий спектр дисциплін вільного вибору та спеціалізацій у галузі прикладної лінгвістики; урізноманітнення напрямів пошуково-дослідницької діяльності студентів), *організаційні* (орієнтація навчання на особистий успіх студента та розвиток його навчальної автономії; самостійність пошуку освітньої та професійної траєкторії; сприяння академічній і професійній мобільності, стажування за кордоном; активізація та заохочення до пошуково-дослідницької діяльності; цифровізація навчання) та *методологічні* (інноваційних методів і технологій навчання (вебквести, комп'ютерні проекти тощо)) особливості професійної підготовки магістрів з іноземної мови та прикладної лінгвістики у закладах вищої освіти Китаю);

здійснено порівняльно-педагогічний аналіз професійної підготовки магістрів прикладної лінгвістики у закладах вищої освіти Китаю та України; обґрунтовано можливості творчої реалізації конструктивних ідей китайського досвіду в системі вищої освіти України. Дисертанткою *удосконалено* змістове, технологічне та науково-методичне забезпечення професійної підготовки фахівців із прикладної лінгвістики в Україні з урахуванням особливостей китайського досвіду; *уточнено* змістове наповнення понять «прикладна лінгвістика», «професійна підготовка магістра з іноземної мови та прикладної лінгвістики»; *подальшого розвитку набули* положення щодо забезпечення якості професійної підготовки магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики. До наукового обігу *введено* невідомі і маловідомі в Україні праці китайських лінгвістів та педагогів, документи, навчально-методичні матеріали, освітні програми підготовки магістрів іноземної філології та прикладної лінгвістики в КНР.

Структура дисертаційної роботи, виклад результатів дослідження відповідають вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Робота складається з анотацій українською й англійською мовами, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку літератури і додатків.

У вступній частині аргументовано представлено сучасний зарубіжний і український педагогічний дискурс проблеми дослідження; окреслено авторський внесок у педагогічну науку; висвітлено методи наукового пошуку, результати впровадження навчально-методичних рекомендацій та апробації основних положень у фахових виданнях, наукометричних часописах, під час виступів на конференціях тощо. Обґрунтовано практичне значення результатів дослідницького пошуку – розроблено науково-методичні рекомендації «Підготовка магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики в університетах КНР» щодо творчої реалізації інноваційних ідей китайського досвіду в Україні. На особливу увагу заслуговує джерельна

основа дослідження та фахова систематизація джерел, здійснена дисертанткою на високому рівні.

У розділі 1 представлено дефінітивний аналіз поняття «прикладна лінгвістика» на основі студіювання зарубіжних, переважно китайських, й українських наукових праць. Схарактеризовано ретроспективу становлення і розвитку прикладної лінгвістики у Китаї з урахуванням специфіки мовної ситуації у країні. На основі вивчення китайських джерел представлено авторську періодизацію становлення прикладної лінгвістики. Узагальнено тенденції становлення та розвитку багаторівневої системи професійної підготовки фахівців з іноземної мови та прикладної лінгвістики в університетах КНР за результатами студіювання широкого документального матеріалу. Визначено тенденції професійної підготовки магістрів іноземної мови і прикладної лінгвістики на основі аналізу статистичних даних, вивчення навчально-методичних матеріалів університетів тощо.

У розділі 2 розкрито особливості законодавчого врегулювання підготовки магістрів у закладах вищої освіти, схарактеризовано роль осередків державного значення, що забезпечують якість підготовки фахівців в Китаї. Узагальнено основні положення нормативно-правових документів, які врегульовують професійну підготовку магістрів з іноземної мови та прикладної лінгвістики. Визначено особливості організації професійної підготовки магістрів за спеціальністю «Іноземна мова та прикладна лінгвістика» в університетах КНР на основі вивчення навчальних матеріалів Гуандунського університету іноземних мов та зовнішньої торгівлі, Пекінського університету іноземних мов, Сіаньського університету іноземних мов, Інституту іноземних мов Південно-західного нафтового університету, Міжнародного інституту перекладу університету Сунь Ятсена та ін. Фахово узагальнено професійні компетентності обраної категорії фахівців (с. 88-90). На основі аналізу змісту освітніх програм із професійної підготовки фахівців із іноземної мови та прикладної лінгвістики в університетах КНР було з'ясовано, що структурування змісту дисциплін

відбувається з урахування спрямованості на формування фахових компетентностей. Вивчення специфіки використання форм і методів підготовки цих фахівців в університетах Китаю дозволило з'ясувати, що форми і методи чітко узгоджені розробниками освітніх програм з вимогами Міністерства освіти з метою набуття потрібних компетентностей майбутніми магістрами з іноземної мови та прикладної лінгвістики.

У розділі III на основі студіювання наукових джерел, законодавчих і нормативних ресурсів схарактеризовано основні компетентності фахівців з іноземної мови і прикладної лінгвістики (підрозділ 3.1). Вважаємо, що дисертантка здійснила якісний аналіз специфіки підготовки магістрів з іноземної мови і прикладної лінгвістики, що реалізується у 12 українських університетах: Київський національний університет імені Т. Шевченко (кафедра української мови та прикладної лінгвістики), Львівській національний університет імені І. Франка (кафедра загального мовознавства), Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського (кафедра загальної та прикладної лінгвістики), Національний аерокосмічний університет імені М. Є. Жуковського «Харківському авіаційному інституті» (кафедра прикладної лінгвістики), Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (кафедра інтелектуальних комп'ютерних систем), Національний університет «Львівська політехніка» (кафедра прикладної лінгвістики), Одеський національний університет імені І. І. Мечникова (кафедра прикладної лінгвістики), Східноєвропейський національний університет імені Л. Українки (кафедра прикладної лінгвістики), Ужгородський національний університет, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (кафедра прикладної лінгвістики), Херсонський державний університет (кафедра перекладознавства та прикладної лінгвістики), Черкаський державний технологічний університет (кафедра прикладної лінгвістики). Фахово здійснено порівняльно-педагогічний аналіз професійної підготовки магістрів з іноземної мови та прикладної лінгвістики у закладах вищої освіти Китаю та

України за чіткими критеріями (цільовий нормативно-правовий, організаційний, змістовий, технологічний, результативний).

Системно окреслено можливості творчого використання прогресивних ідей китайського досвіду в Україні на законодавчому, організаційному та змістовому рівнях. Дисертантка аргументовано класифікувала спільні і відмінні риси професійної підготовки магістрів з іноземної мови і прикладної лінгвістики в університетах України та Китаю (підрозділ 3.2, 3.3). Загальні висновки розкривають основні результати дослідження відповідно до сформульованих завдань. Додатки візуалізують хід дослідницького пошуку, свідчать про об'єктивність джерелознавчої основи проблеми дослідження.

Теоретичне значення роботи полягає у здійсненні дефінітивного аналізу базових понять дослідження: «прикладна лінгвістика», «професійна підготовка магістра з іноземної мови та прикладної лінгвістики», «магістр іноземної філології і прикладної лінгвістики»; в уточненні фахових компетентностей, якими має володіти фахівець з іноземної мови і прикладної лінгвістики. Дисертанткою системно визначено основні методологічні підходи, які покладено в основу дослідницького пошуку – компетентнісний, діяльнісний, системний. Методологічною основою дослідження також стали філософські положення теорії наукового пізнання; принцип єдності теорії і практики; ідеї щодо випереджувального підходу до розвитку сучасної освіти; ідеї порівняльних досліджень на основі діахронічного і синхронічного вивчення педагогічних, соціально-культурних і економічних реалій; принципи порівняльно-педагогічних досліджень.

Авторкою аргументовано визначено основні принципи організації професійної підготовки магістрів з іноземної мови та прикладної лінгвістики в університетах КНР: системність, гуманізм, інноваційність, гнучкість, модульність та неперервність. Здійснений компаративний аналіз специфіки професійної підготовки магістрів з іноземної мови та прикладної лінгвістики в університетах України та Китаю засвідчив внесок у розроблення критеріїв порівняльного дослідження. Дисертанткою також обґрунтовано інноваційні

ідеї використання китайського досвіду в Україні для удосконалення професійної підготовки магістрів з іноземної мови та прикладної лінгвістики на законодавчому, організаційному і змістовому рівнях.

Практичне значення роботи полягає у розробленні науково-методичних рекомендацій «Підготовка магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики в університетах КНР», в яких викладено можливості використання конструктивних ідей китайського досвіду для удосконалення змісту, форм, методів, ресурсного забезпечення професійної підготовки майбутніх фахівців з іноземної мови та прикладної лінгвістики в Україні. Важливо відзначити, що основні теоретичні напрацювання можна використати під час створення освітніх програм підготовки філологів, укладання спецкурсів варіативного спрямування, оновлення навчальних планів і програм фахових дисциплін, проведення дослідницької, викладацької, асистентської практик. Цінним є матеріал для оновлення ресурсного забезпечення і змістового контенту професійно орієнтованих дисциплін у підготовці бакалаврів і магістрів філологічного фаху. Результати дослідження можуть слугувати вагомою джерелознавчою основою для подальших компаративістських досліджень, філологічних студій тощо.

Повнота викладення положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, у публікаціях. Основні результати дослідження викладено у 19 публікаціях, із них статті, що входять до наукометричної бази Scopus – 1; у наукових фахових видань України – 11 (серед них 9 у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних); у зарубіжних виданнях – 3 статті; у збірниках наукових праць та матеріалів конференцій – 3 статті; науково-методичні рекомендації – 1.

У науково-методичних рекомендаціях «Підготовка магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики в університетах КНР» щодо творчої реалізації інноваційних ідей китайського досвіду в Україні представлено можливості імплементації надбань магістерської підготовки фахівців з іноземної мови і прикладної лінгвістики в КНР в умовах закладів вищої

освіти України. У статті, написаній у співавторстві (Hunko, L.; Paziura, N. & Shevchenko, K. (2018). The Training of Future Teachers in Ukraine and China. *Frontiers of Education in China*, 13(2): 288–314. Doi:10.1007/s11516-018-0015-

z) дисертантка обґрунтуванні підходів до вибору методів навчання в китайських закладах вищої освіти. У тезах доповіді «Розвиток прикладної лінгвістики у Китаї в період з 1870 до 1963 року» здобувачкою простежено генезу становлення та розвитку прикладної лінгвістики в Китаї.

Висновок. Дисертаційна робота Гунько Любов Олександрівни «Професійна підготовка магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики у вищих навчальних закладах КНР», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі 01 Освіта / педагогіка зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, є самостійною науковою працею, що характеризується високим рівнем теоретичного викладу результатів та практичною спрямованістю з урахуванням сучасних пріоритетів розвитку вищої освіти, конструктивного досвіду зарубіжних країн у підготовці фахівців філологічного фаху.

У дисертації викладено нові теоретичні результати і практичні рекомендації, що уможлиблює удосконалення професійної підготовки фахівців філологічного фаху у закладах вищої освіти України з урахуванням цінних ідей китайського досвіду. Наукові положення, висновки, рекомендації аргументовані, містять наукову новизну та апробовані під час науково-практичних заходів різного рівня та у публікаціях.

Отже, дисертаційна робота «Професійна підготовка магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики у вищих навчальних закладах КНР» Гунько Любов Олександрівни є завершеною науковою працею, яка за своїми актуальністю, науково-теоретичним рівнем, новизною постановки та розв'язанням проблем, практичним значенням відповідає вимогам п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167, та може бути представлена у спеціалізованій вченій

радї для присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі 01 Освіта / педагогіка зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Результати дисертаційного дослідження обговорено і схвалено на розширеному засіданні фахового семінару відділу змісту і технологій педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України 21 вересня 2020 року.

Головуючий на засідання фахового семінару –

доктор педагогічних наук, професор,
головний науковий співробітник відділу
теорії і практики педагогічної освіти
ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України

О.А. Лавріненко

Рецензенти –

доктор педагогічних наук, старший
науковий співробітник, завідувач
відділу змісту і технологій педагогічної
освіти ІПООД імені Івана Зязюна
НАПН України

М.П. Вовк

кандидат філологічних наук,
старший науковий співробітник
відділу зарубіжних систем
педагогічної освіти і освіти дорослих
ІПООД імені Івана Зязюна
НАПН України

М.М. Марусинець

Учений секретар –

кандидат педагогічних наук,
старший дослідник

О.В. Тринус

Лавріненко О.А., Вовк М.П.,
Марусинець М.М., Тринус О.В.
Секретар відділу кадрів
Інститут педагогічної освіти і
освіти дорослих імені
Івана Зязюна НАПН України
Вовк М.П. - 1506/2020.03/